

Preek Breukelen

d.d. 31 december 2015, Oudejaarsavond
Jesaja 51:1-6 & Lucas 12:35-40

‘de hulp die ik bied, is al onderweg.’

Gemeente van Jezus Christus,

Het jaar is afgesloten, de boeken zijn opgemaakt. Vele jaaroverzichten zijn op TV al langs geweest en hebben het jaar beoordeeld met een naam. Het jaar van de vluchtelingen. Het jaar van de terreuraanslagen. Het jaar van het milieuakkoord. Het jaar van Daphne Schippers. Het jaar van de Teevendeaal. Het jaar van de FIFA-schandalen. En ga zo maar door. Welke naam zal 2016 krijgen?

Het zijn in de media de grote gebeurtenissen in de wereld of gebeurtenissen op nationaal niveau die een jaar een naam geven. Maar ook ons persoonlijk leven kleurt een jaar. Hoe wij terug kijken op 2015 heeft vooral ook te maken met de vreugde en het verdriet in ons eigen bestaan. De een heeft een kind ontvangen of is oma of opa geworden. Een huwelijk dat gesloten werd, of een huwelijk dat na veel strijd ontbonden werd. Vrienden die gemaakt werden, vrienden die we uit het oog verloren zijn geraakt, vrienden die tot vijanden zijn geworden. De blijdschap om een nieuwe baan of de droefenis vanwege ontslag. De vreugde van goede gezondheid of de angst wanneer we moeten vechten voor extra tijd. Leven of dood. De een zal het jaar prijzen omdat het zoveel goeds gebracht heeft. De ander had dit jaar liever overgeslagen. Ook ons persoonlijk leven geeft het jaar een naam. Welke naam zal 2016 krijgen?

Zelfs wanneer het afgelopen jaar in persoonlijk opzicht als succes gezien mag worden, een goede naam draagt, zijn we niet blind. We zien de imperfectie van deze wereld, we zien het verlangen ook van zovelen in deze wereld dat de toekomst beter wordt dan de dag van vandaag. Een groot verlangen naar verandering waar men zichzelf niet toe in staat acht. Hoe kun je het tij keren wanneer je leeft in een oorlog die niet lijkt te stoppen? Hoe kun je gerechtigheid krijgen in een land waar iedereen met harde hand gesnoerd wordt? Hoe kun je groeien naar een beter bestaan als je dagloos nauwelijks je gezin kan voeden? Velen voelen zich machteloos en durven niet te dromen van een nieuwe dag. Het is wellicht diezelfde machteloosheid waarin het volk Israël verkeerde tijdens de Babylonische ballingschap, dezelfde machteloosheid die de achtergeblevenen in het land ervoeren op de ruïnes van wat ooit een mooie stad was met een schitterende tempel. Wie gaat er zorgen voor een nieuwe tijd? Wie laat de woestijn van het bestaan weer bloeien tot een mooie tuin? Wie wekt de nieuwe dag tot leven? En midden in de puinhopen, midden in de moedeloosheid, klinken dan de troostrijke woorden van Jesaja. Woorden van God die door de mond van Jesaja spreekt.

Luister naar Mij, jullie die gerechtigheid najagen, jullie die de HEER zoeken. Je ziet bijna de smekende handen omhoog geheven, vragend om hulp, vragend om ingrijpen. En Jesaja wijst het volk dan allereerst op Abraham en Sara. Jullie kennen hun geschiedenis. Daar komen jullie uit voort: Abraham jullie vader en Sara die jullie heeft gebaard. Twee oude mensen, een kansloos stel, zou je zeggen. Wat moet daar nog uit

voortkomen? Het lijkt geen toekomst te hebben. Maar jullie weten, God heeft hen gezegend en talrijk gemaakt. De onvruchtbare schoot werd vruchtbaar, de woestijn kwam tot bloei. *En zo biedt de HEER ook troost aan Sion en aan haar ruïnes. Zo maakt Hij ook haar woestijn aan Eden gelijk en haar wildernis wordt als de tuin van de HEER.* Maar hoe? Is het een 'stil maar, wacht maar, God regelt alles'? Waar breekt de nieuwe morgen door?

Dan vraagt God zijn volk aandachtig te luisteren, Hem hun oor te lenen. En dan zegt Hij: *De wet vindt zijn oorsprong in Mij en mijn recht zal een licht zijn voor alle volken.* Mooie woorden maar welke betekenis hebben ze? Ze zijn zonder betekenis wanneer de wet niet gevolgd wordt. Ze zijn zonder betekenis wanneer het recht met voeten getreden wordt. Er is een gehoor nodig dat de goede woorden van de Eeuwige ter harte neemt. Die hele Babylonische ballingschap wordt in de Bijbel vaak gezien als een gevolg van slecht en onheilig leiderschap van de koningen van Juda, maar ook als een gevolg van de ongerechtigheid die welig tiert bij de bevolking. Men weet wel beter maar volgt toch eigen wegen, wegen ook van de wereld die zoveel aantrekkelijker lijken, wegen van de korte termijn en van het eigen ik. Daar is geen wet maar wetteloosheid en geen recht maar rechteloosheid. En, zo heeft het volk aan den lijve ondervonden, het zijn wegen die doodlopen.

De mens is wat dat betreft een eigenwijs wezen. Je koopt een kast bij IKEA, rijdt er mee naar huis, scheurt de doos open en begint te bouwen. Een handleiding? Ach, zo moeilijk kan het niet zijn. Totdat je gammele kast staat en je merkt dat je zes schroeven over hebt en de plank in het midden toch wel erg los zit. Er zijn nog voldoende stromingen in deze wereld die het menselijk gedrag bekijken en tot de benepen conclusie komen dat die mens in zonde geboren is en tot niets goeds in staat. Maar, lieve mensen, de Eeuwige scheidt geen wrakhout. Wij zijn zijn schepselen en in basis tot alle goeds in staat. Mits we de handleiding niet meteen terzijde gooien en menen alles op eigen kracht te kunnen. *De wet vindt zijn oorsprong in Mij en mijn recht zal een licht zijn voor alle volken.* De nieuwe dag is al gegeven. De nieuwe morgen staat al klaar. *De hulp die Ik bied is al onderweg,* zegt de Heer. Met andere woorden: alle ingrediënten zijn aanwezig om deze werkelijkheid tot nieuwe werkelijkheid te maken, tot Gods werkelijkheid. En in die gedachte begrijp ik ook de laatste woorden die we gelezen hebben uit Jesaja: *Al vervliegt de hemel als rook, al valt de aarde uiteen als een oud gewaad en sterven haar bewoners als muggen, de redding die Ik breng, zal voor altijd blijven en mijn recht zal geen einde hebben.* Wat goed is, verandert niet door verval. Wat recht is, verandert niet door omstandigheden. Wat waarheid is, verandert niet door regimes. Wat God ons gegeven heeft, heeft eeuwigheidswaarde, is voor eeuwig en zal zelfs eeuwig blijven als deze wereld te gronde gaat. Er zijn zaken die onverwoestbaar zijn, die niet veranderen omdat deze wereld verandert. Het zijn hoge waarden en hoge waarheden die rechtop blijven staan ook al gelooft niemand er meer in. Je kunt de liefde niet vermoorden, dat is al eens geprobeerd aan het kruis maar het bleek sterker dan het graf. Het is als het licht dat schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet in haar macht gekregen.

Er is in deze werkelijkheid een onveranderlijke bron van liefde, vrede en gerechtigheid. Die bron, die wij God noemen, wil ons redding brengen, redding uit dit bestaan dat door zovelen ervaren wordt als slavernij, als ondraaglijk juk. Hij wil ons op weg zetten en

ook met ons de reis door de woestijn maken naar nieuw en beloofd land, een nieuwe werkelijkheid waarvoor woorden en beelden te kort schieten. Het is een werkelijkheid waar het diepste verlangen van deze wereld bevredigd wordt, een vruchtbaar leven, een zegenrijk samenleven, een leven zonder angst en pijn, zonder eenzaamheid en tranen, land van melk en honing, koninkrijk van God.

Toen God het volk voorbereidde op de uittocht uit Egypte en de Pesachmaaltijd instelde, gaf Hij het de opdracht: *Zo moeten jullie het eten: met je gordel om, je sandalen aan en je staf in de hand, in grote haast.* Onze lezing uit het Lucasevangelie begint met de woorden: *Sta klaar, doe je gordel om en houd de lampen brandend.* Bevrijding vraagt om een actieve houding van hen die bevrijd worden. Ook hier is het niet een 'stil maar wacht maar want God regelt alles wel', maar: Hij geeft en wij moeten bereid zijn het te ontvangen. Dat betekent onder andere dat er een bepaald verlangen moet zijn. Als we het allemaal wel goed vinden zo, het leven wel dragen en de bijkomende ongemakken voor lief nemen, en zeker die van de ander, dan hebben wij ook niets te zoeken bij de Heer. Maar we zijn hier niet voor niets samen gekomen. Wij dragen bewust en misschien onbewust dat diepe verlangen, die hoop dat er toch een keer iets verandert in die chaos, in de wereld en in de chaos die ons leven soms treft. Waakzaamheid wordt gevraagd; en waakzaamheid is actief. Je kunt denken aan een feest, zeg een bruiloft, waarvoor je uitgenodigd bent. Je hebt er zin in, je bereidt je voor, je kiest je kleding uit, je regelt vervoer, je gaat op zoek naar een mooi cadeau en je hoopt te mogen delen in de grote feestvreugde. We moeten waakzaam zijn, we moeten klaar staan en dat betekent voor mij niet meer en niet minder dan dat we dit leven al inrichten als ware het koninkrijk een feit. Alle ingrediënten zijn er. Waarom zouden we wachten? Waarom zouden wij niet nu al de liefde, de vrede en de gerechtigheid handen en voeten geven zodat de Mensenzoon binnen kan komen? Waarom zouden wij de wegen niet effenen zodat de Heer kan binnenrijden in deze wereld?

Wat kunnen wij doen aan de chaos in deze wereld waarin wij ons vaak te machteloos voelen tegenover het grote wereldse geweld? Effen de wegen voor de komst van de Heer. Doe wat in je mogelijkheid is om vrede te scheppen, om liefde te tonen, om de gerechtigheid te zoeken. Gewoon al in je kleine omgeving. Het hoeft niet wereldschokkend te zijn maar het is al wereldveranderend als het ergens begint. Wees niet bang dat je klein bent want ieder nieuw begin dat God gemaakt heeft, begon Hij in het klein met kleine mensen, met een enkeling, met Abraham en met Sara, met de jonge Samuel of die kleine herdersjongen David, met het kind in de kribbe. Gewoon in je eigen omgeving beginnen door handen en voeten te geven aan het omzien naar je naaste, aan het tegenspreken van harde en harteloze woorden. Door op te komen voor iemand die vernederd wordt. Het zijn die daden van liefde die anderen in het hart zullen raken, die anderen zullen aanzetten tot eigen daden van liefde. Ondanks alle weerstand zal dat wereldveranderend zijn. Want kijk naar onze Heer, die met zijn daden van liefde aanliep tegen een harde muur van wereldlijke macht en religieuze waanzin. Het werd zijn dood maar niet zijn einde. De liefde heeft het graf overwonnen, Hij is opgestaan.

En wat kunnen we doen aan de chaos in ons persoonlijk leven? Het eerste begin ligt in het besef dat wij niet geschapen zijn als enkeling maar als gemeenschap. Wij zijn geschapen voor elkaar om met elkaar dit leven tot een zegenrijk leven te maken. Wanneer vreugde te vieren valt, delen wij allen daarin. Wanneer een mens getroffen wordt door ziekte of dood, dragen wij elkaar, troosten wij elkaar, geven wij elkaar

nieuwe toekomst. Het is een houding die zich niets aantrekt van de wereld, van de mode, van groepsdruk of religieuze fanaten. Het is een houding waarin de liefde leidend is, waarin wij elkaar zien als unieke schepselen, als kinderen van God, als vrienden, als naasten. Het is een houding waarin wij God eren door de ander hoog te houden. Waar dat lukt, verandert ons persoonlijk bestaan, hebben wij onszelf gegeven aan Gods toekomst. Als dat lukt, veranderen wij zelfs deze wereld en zal het jaar dat komen gaat niet meer genoemd worden naar geen groots werelds gebeuren of een gebeuren op nationaal niveau maar krijgt het een andere naam. *De hulp die Ik bied is al onderweg*, zegt de Heer. Dat 2016 de volgende naam mag dragen: Het jaar van de Heer.

In de Naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Amen.